

Ez az egészen természetes törekvés eredményezi az önismeretet, főként pedig az önnevelést, a folytonos tökéletesedést, végül az erényes embert.

A nevelők akkor teljesítették jól nemzetnevelő feladatukat, akkor szolgálták derekasan a magyar jövő kialakításának szent ügyét, ha az önnevelést oly mértékben tudták kifejleszteni növendékeikben, hogy azok maguk tűzik ki már maguknak az életcélát, maguk keresik és választják ki a célhoz vezető utakat, maguk bírálják el tetteiket, maguk javítják ki hibáikat s maguktól törekszenek a szebb, a tökéletesebb és erkölcsösebb életre, egészen a sírig.

Hajós Elemér

AZ EGYKE

Egykén a második gyermek megszületésének meggátlását értjük. Szomorú magyar betegség ez, amely állandóan terjed. Oka a vagyonomegoszlás elleni védekezés, nem pedig a szegénység. Mert népünk legszegényebb rétege: — a gazdasági cselédek, napszámosok, zsellérek — körében van a legtöbb gyermek. Nem szólva a cigányokról, akiknek szaporodása egyes helyeken már azzal fenyeget, hogy rövidesen többségbe kerülnek a faluban. A zsidók között is a legszegényebb, vallásos családok túlgyermekek. Nemzetiségeink közül a ruthének, rácok, oláhok közel kétszeres szaporaságot mutatnak, mint a magyarok. Egyedül a svábság nem szaporodik, de ez is ott, ahol a leggazdagabb: Baranyában, Bácskában, Bánátban. Mint minden divat, ez is felülről jött. Régente a földbirtokos nemesség kezdte, hogy a birtok el ne aprózódjék, mert dolgozni nem tudott, nem akart, de nem is munkára nevelték. A jobbágyok felszabadításával terjedt az egyke a kisgazdákra, akik az élet célját és boldogságát a földvagyonban és annak gyarapításában látták. Főleg azonban nem akartak gyermekeikre kevesebbet hagyni, mint amennyi nekik volt. Lássuk ezért az egyke kérdését közelebbről, mi abban az igazság, gazdagabb-e, boldogabb-e az egykés család és az egykés ország.

Kezdjük talán az egészség kérdésénél. Minden állattartó gazda tudja, mi a különbség a jércetojás és tyúktojás, az előhasi üsző és a tehén borja között. De az orvos is tudja, hogy az első terhesség több bajjal, panaszszal, veszedelemmel jár, mint a második. Ezért az anya betegségei, gyengesége, nehezebb szülése az első gyermeken is nyomot hagy, az sokszor fejletlenebb, gyengébb, betegesebb, mint a második. Akinek tehát az első terhességből élő gyermeke születik és több nem lesz, elvesztette azt a lehetőséget, hogy a második szebb, erősebb, egészségesebb legyen. Akinek fia születik, elveszti azt az örömet és támaszt, amit a leánygyermek jelent a háztartásban. Akinek leánya születik, elveszti azt a büszkeséget, amit a fiú jelent; máris kezdheti a kelengyegyűjtést és törheti a fejét, hogy kihez adja férjhez. Kivész a családi név, idegen kézre kerül a birtok és vagyon. Ha figyeljük az elsőszülött sorsát, azt látjuk, hogy az anya teje lassan indul meg, sokszor kevésnek látszik. A tapasztalatlan anya nem tud bánni a gyermekkel, félénk, ügyetlen, aggódó. Ha vénasszonyokra hallgat, kész a veszedelem. Az első gyermeken tanulja meg az anya, hogy kell szoptatni, fűrésztetni, pólyázni, öltöztetni, gondozni, nevelni a gyermeket. Mindez a tudás a második gyermek jobb egészségének és fejlődésének alapja, de kárbevész, ha nincs második.

Az orvosi tudomány biztosan megállapította, hogy semmiféle eljárás nincs amely a teherbeesést rendes házaselet mellett minden esetben megátolná. Az egykés szülöket tehát a védekezés állandó gondja nyugtalanítja és annak hibái magzatelhajtásra kényszerítik. Ez nemcsak a törvény és vallás szempontjából bün, hanem az egészség ellen is, aminek eredménye sok tartós női betegség, idegesség, vérszegénység, munkaképtelenség, fájdalom, vérzési rendellenességek. Gyakran pedig végleges meddőség. Mikor pedig az egykét baj éri és meghal, hiába a szülök minden vágya a második gyermekért, ha a meddőség saját bünük következtében beállt.

De boldog-e az egyetlen gyermek? Bizony nem. Mert a pénz szükséges ugyan a boldoguláshoz, de nem elegendő. És azok az emberek, akiknek mindene a pénz, a haszon, a vagyon, önző, haszonleső, rideg természetűek, akik sem szeretni, sem szeretetet kiérdemelni nem tudnak. A dolog már az érdekházasságnál kezdődik. A vagyonért lemondanak a fiatalságról, szépségről, kedvességről, egészségről. Az egyetlen gyermek ezért sokszor örökli a szülök testi és lelki hibáit. Hiányzik neki a gyermek-pajtások társasága. Állandóan felnöttek között van, vagy magára marad. Koráretté, kisöreggő válik, aki okosnak látszik, pedig csak szerencsétlen. Állandóan pénzről, hasznonról hall, folyton kényeztetik. Ezért önző lesz, erőszakos, engedetlen és hálátlan. Ha gyerekek közé kerül, azok nem kényeztetik, nem kedvelik, mert koravénsége miatt nem érzik maguk közé valóknak. Ezért vagy gyűlölködővé, vagy zárkózottá, magának valóvá fejlődik, aki a társaságot nem szereti. Pedig arra az életben, munkában, szórakozásban egyformán szükség van. A kényeztetés miatt nem tanul meg tűrni, szenvedni, kitartani, pedig erre az életben mindenkinek szüksége van. Ezért az iskolában ritkán tanul jól és ritkán szeretik. Szülei pénzzel tömik, aminek eredménye a korai italozás, dohányzás, kártyázás, rossz társaság. Mindebből csak szégyen, gond, bánat származik, — meg betegség. A jó mód miatt ritkán folytatja szülei életmódját, rendszeren magasabbra törekszik, vagy erőn felül nevelik. Ennek eredménye, hogy egyszerűbb szüleinél magát különbnek tartja. Szüleit lenézi és csak pénzért nyúzza. A magasabb iskolákban azonban gyengesége miatt sokszor elbukik és tanulása félbenmarad; így két szék között a pad alá esik. Ezek a bajok a vagyon összetartására és gyarapítására nézve is veszedelmek, mert gond és munka nélkül a vagyon igen gyakran elvész.

De ha magát a kisgazdatársadalmat nézzük, két csoportot látunk: az egyik: kisebb birtokú gazda, aki a földjét cseléd nélkül meg tudja művelni. Ez a birtok olyan szegényes életmódot tesz csak lehetővé, amely semmivel sem jobb vagy biztosabb egy ipari napszámosénál vagy uradalmi cselédénél. A másik: cselédet, napszámosokat, aratókat tart. Ezek jól tudják, hogy a gazdaság átka a lelkiismeretlen, lusta napszámos és ez gyenge termés esetén a gazdálkodást veszteségessé teszi. Életük tehát gondterhes és bizonytalan, könnyen adósságokba keverednek. Ha tehát a kisebb gazdának több gyermeke van, azok máshol jobb kenyeret találnak, mint a gazdaságukban, tehát a kereső családtag támasz a gazdának és sokszor nem is akar a földdel bajlódni. A nagyobb birtokú gazda annyi cselédet és napszámost takarít meg, ahány gyermeke van. Ezek a sajátjukat nyilván jobban dolgozzák, mint az idegen. Főleg pedig biztosan lehet rájuk számítani, nem hagyják őt cserben sürgős munka idején és nem zsarolják meg szorultságában, nem teszik tönkre drága gépeit, állatait. Ha pedig a

nagyobb gazda taníttatja egyetlen gyermekét, az majdnem biztosan ott-hagyja a földműves-sorsot és a birtok idegen kézre kerül.

Higyük el tehát, hogy az egyke-rendszernek nincs haszna sem a szülőre, sem a gyermekre, sem a házára nézve. Sem anyagilag, sem erkölcsileg, sem egészségileg. Nem lesz attól boldogabb és gazdagabb senki, csak azok az ellenségeink, akik máris szemet vetettek hazánkra.

De lássuk az egykés országot. A hatalmas római birodalmat az buk-tatta meg, hogy a római anyák nem akartak szülni. Az egész birodalom minden gazdagsága Rómában gyűlt össze, az emberek ott se dolgozni, se katonáskodni nem akartak. Csak gazdagodni a rabszolgák munkáján. Így nem volt, aki a birodalmat megvédelmezze a rátörő ellenségtől. Franciaország bukásáról Petain marsall állapította meg, hogy annak oka az, hogy kevés volt a gyermek, kevés a katona, kevés a munka és gyenge az erkölcs. Az angol világbirodalom gazdagságát is a leigázott színes népek munkájának köszönhette. De amint nem született elég angol arra, hogy a birodalmat kereskedővel, katonával, hivatalnokkal ellássa, meg-indult a színes emberek mozgolódása és megrendültek a társadalom alap-jai. Németország szaporodása 1925-ben a nagy nyomor hatása alatt mély-pontra süllyedt. Berlinben a fele volt, mint a meddő Franciaországban. A felemelkedés első kelléke tehát a születések számának emelése volt. A nemzeti szocializmus ebben látja a fajvédelem alapját. Olaszország hatalmi súlyának gyors gyarapodását kizárólag népe szaporaságának kö-zönheti. Ez volt a gyarmatbirodalom megszerzésének indító rúgója. Japánt ugyancsak a rohamos szaporodás tette nagyhatalommá, amely a tengelyhatalmak kötelékében a nemzeti nagyság tetőfoka felé halad. Az egykés család tehát kihal, az egykés állam szolgasorsba süllyed, vagy elpusztul. Az élet, a jövő, a boldogulás a sokgyermekes családoké és sza-pora népeké.

Zemplényi Imre

A SZÖKÖTT MENYASSZONY

— Falusi jelenet énekkal és tánccal. —

SZÍN: Falusi korcsma ivószobája. Kecskelábú asztalok, lócák. Ha egy lécből épített „kármentő“ összeállításra nehézségekbe ütközik, úgy poharaknak, kimerőknek egyszerű polc, vagy alacsony szekrény is megfelel. A falakon pár egyszerű kép, nyomat, egy kakukkos óra. Az asztal fölé dróton függ egy petróleumlámpa. A polcon üvegek, poharak, törölruhák.

SZEREPLŐK: Korcsmárosné; Zsuzsi, a leánya; Laci, falubéli legény; Piroska, a menyasszony; Péter és Jani legények; Maris és Bözsi leányok; cigánybanda.

I. JELENET.

(Korcsmárosné és Zsuzsi a színen. Rakosgatnak, rendezgetnek, edényeket, poharakat törölgetnek. Távolból halkán, de kivehetően vidám cigányzene hallatszik, jelezve, hogy a szomszédban folyik a kézfogó.)

KORCSMÁROSNÉ: Még a konyhában is maradtak poharak?

ZSUZSI: Nem, már mind behoztam. Most törölgetem.